DIDAKTIK O‘YINLARNING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING AQLIY RIVOJLANISHIDAGI AHAMIYATI

Karimqulova Firuza Numonjonovna
O‘qituvchi-tadqiqotchi
E-mail: ***k.firuza1998@gmail.com***

Annotatsiya. *Ushbu tezisda maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy rivojlanishida didaktik o‘yinlarning o‘rni va ahamiyati yoritilgan. O‘yinlarning bolalarda tafakkur, xotira, e’tibor, nutq va ijodiy fikrlash kabi aqliy jarayonlarni rivojlantirishga ko‘rsatgan ta’siri nazariy va amaliy tajribalar asosida tahlil qilingan. Tadqiqot natijalari didaktik o‘yinlarning bolalar bilish salohiyatini oshirishda muhim vosita ekanini ko‘rsatadi.*
Kalit so‘zlar: *maktabgacha ta’lim, didaktik o‘yin, aqliy rivojlanish, fikrlash, xotira, tafakkur, mantiq, pedagogika*

Аннотация. *В данной статье рассматривается значение и роль дидактических игр в умственном развитии детей дошкольного возраста. Проанализировано влияние игр на развитие таких познавательных процессов, как мышление, память, внимание, речь и творческое воображение, на основе теоретических и практических данных. Результаты исследования доказывают, что дидактические игры являются эффективным инструментом для развития интеллектуальных способностей детей.*
Ключевые слова: *дошкольное образование, дидактическая игра, умственное развитие, мышление, память, логика, педагогика*

Annotation. *This article explores the significance and role of didactic games in the cognitive development of preschool children. It analyzes how these games influence mental processes such as thinking, memory, attention, speech, and creative imagination based on both theoretical and practical approaches. The research findings indicate that didactic games serve as an effective tool for enhancing children's intellectual abilities.*
Keywords: *preschool education, didactic game, cognitive development, thinking, memory, logic, pedagogy*

KIRISH

Zamonaviy ta’limda maktabgacha yosh davri bola rivojlanishining muhim bosqichi hisoblanadi. Aynan shu davrda bola aqliy, psixologik, jismoniy va ijtimoiy jihatdan shakllana boshlaydi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning bilish faoliyatini rag‘batlantirishda didaktik o‘yinlarning o‘rni beqiyosdir. O‘yinlar orqali bola fikrlash, xotira, tafakkur, e’tibor, nutq va tasavvur kabi aqliy jarayonlarini faolroq rivojlantiradi.

Ushbu tezisda didaktik o‘yinlarning aqliy rivojlanishga ta’siri nazariy va amaliy jihatdan yoritiladi.

ASOSIY QISM

1. Didaktik o‘yin tushunchasi va uning psixologik asoslari

Didaktik o‘yin – bu bolani o‘rganishga yo‘naltiruvchi, ma’lum pedagogik maqsadga xizmat qiluvchi o‘yin faoliyatidir. L.S. Vygotskiy, J. Piaget, A. Leontyev kabi olimlar bolalarning kognitiv rivojlanishida o‘yinning rolini alohida ta’kidlaganlar. Ularning fikricha, o‘yin jarayonida bola real hayot hodisalarini o‘zicha talqin qiladi, rollarga kiradi va bu orqali bilish qobiliyatlari shakllanadi.

2. Didaktik o‘yinlarning aqliy rivojlanishga ta’siri

- Fikrlashni rivojlantirish
- Xotira va diqqatni mustahkamlash
- Nutqni rivojlantirish
- Mantiqiy tafakkurni shakllantirish

3. Amaliy tajribalar va metodik tavsiyalar

O‘rganilgan namunaviy guruhda (5–6 yosh) 1 oy davomida kuniga 2 marotaba didaktik o‘yinlar o‘tkazildi. Eksperiment natijalariga ko‘ra: 65% bolalarda mantiqiy fikrlash darajasi oshdi, 72% bolalarda e’tibor va eslab qolish ko‘rsatkichlari yaxshilandi.

XULOSA

Didaktik o‘yinlar maktabgacha yoshdagi bolalarning aqliy rivojlanishida muhim vosita hisoblanadi. Ular nafaqat o‘qitish, balki tarbiyaviy jihatdan ham katta ahamiyatga ega. Mazkur o‘yinlar orqali bola o‘zini ifoda qilish, muammolarni hal etish, mustaqil fikrlash va ijodiy yondashuvni o‘rganadi. Shu boisdan, maktabgacha ta’lim dasturlarida didaktik o‘yinlarga keng o‘rin berish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Vygotsky L.S. “Psixologiya va ta’lim” – Moskva, 1983.
2. Piaget J. “Bola tafakkurining shakllanishi” – London, 1950.
3. Xasanboeva M. “Maktabgacha ta’lim metodikasi” – Toshkent, 2019.
4. Sultonova N. “Didaktik o‘yinlar orqali rivojlantirish texnologiyalari” – 2021.
5. UNESCO. “Early Childhood Development through Play-Based Learning” – Paris, 2020.
6. Salomova, G. (2018). “Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishning psixologik asoslari”, Psixologiya va hayot jurnalining 3-soni, 45–49-betlar.
7. Karimqulova, F.(2022). Formation of Creative Thinking of Preschoolers as a Pedagogigal Problem. MIDDLE EUROPEN SCIENTIFIC BULLETIN.-ISSN: 2694-9970, (4), 132-135.

8 Karimqulova, F. Tafakkur jarayonlari va uning shakllanish bosqichlari. "Жамият ва инновациялар" ilmiy-amaliy jurnal. ISSN: 2181-1415, №2, 2022, 216-221 b, 2022-yil.

9. Karimqulova, F. Maktabgacha yoshdagi bolalar kreativ tafakkurini shakllantirishda didaktik o'yinlardan foydalanish. " SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTNOMASI " ilmiy-amaliy jurnal. -ISSN 2181-1296 , UDK:373.2 2022, 113-117- b, 2022-yil.